

Vergaderjaar 2003–2004

27 061

Meerjarennota emancipatiebeleid

27 099

Gelijke beloning

Nr. 23

VERSLAG VAN EEN ALGEMEEN OVERLEG

Vastgesteld 8 maart 2004

De vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid¹ en de vaste commissie voor Justitie² hebben op 18 februari 2004 overleg gevoerd met de heer De Geus, minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid over:

- de kabinetsreactie 2e nationale rapportage VN-Vrouwenverdrag (SZW0400002);
- de brief van de minister d.d. 22 januari 2004 inzake Visitatiecommissie Gender Mainstreaming (27 061, nr. 18);
- de brief van de minister d.d. 22 januari 2004 over het Emancipatie Subsidiebeleid (27 061, nr. 19);
- de derde Voortgangsbrief gelijke beloning (27 099, nr. 10);
- de resultaten Ambassadeursnetwerk 2003 (Vrouwelijke leiders zichtbaar) (SZW0400081);
- de tussentijdse impressie van «Wiedoetwat.nl», onderdeel van het ESF-Equal project «Mannen in de Hoofdrol».

Van dit overleg brengen de commissies bijgaand beknopt verslag uit.

Vragen en opmerkingen uit de commissies

Mevrouw **Stuurman** (PvdA) wil de komende tijd vaker met de minister over emancipatie spreken. Nog steeds hebben vrouwen op veel terreinen een grote achterstand op mannen. Naast een goed emancipatiebeleid is vooral een cultuuromslag nodig, waarvan de minister de aanjager zal moeten zijn. Hij zal moeten samenwerken met vrouwenorganisaties. Hij zal een visie moeten ontwikkelen om in 2010 het streefcijfer van 65% economische zelfstandigheid voor vrouwen te halen. Hij kan zich niet beperken tot de emancipatie van allochtone vrouwen.

¹ Samenstelling:

Leden: Noorman-den Uyl (PvdA), Bakker (D66), Bibi de Vries (VVD), De Wit (SP), Van Gent (GroenLinks), Verburg (CDA), Hamer (PvdA), voorzitter, Bussemaker (PvdA), Vendrik (GroenLinks), Mosterd (CDA), Smits (PvdA), Örgü (VVD), Weekers (VVD), Rambocus (CDA), De Ruiter (SP), Ferrier (CDA), ondervoorzitter, Huizinga-Heringa (ChristenUnie), Bruls (CDA), Varela (LPF), Eski (CDA), Koomen (CDA), Aptroot (VVD), Smeets (PvdA), Douma (PvdA), Stuurman (PvdA), Kraneveldt (LPF) en Hirsi Ali (VVD).

Plv. leden: Depla (PvdA), Dittrich (D66), Blok (VVD), Kant (SP), Halsema (GroenLinks), Smilde (CDA), Verbeet (PvdA), Timmer (PvdA), Tonkens (GroenLinks), Omtzigt (CDA), Adelmund (PvdA), Van Miltenburg (VVD), Visser (VVD), Algra (CDA), Lazrak (Groep-Lazrak), Vietsch (CDA), Van der Vlies (SGP), Hessels (CDA), Hermans (LPF), Van Oerle-van der Horst (CDA), Van Dijk (CDA), Wilders (VVD), Van Dijken (PvdA), Blom (PvdA), Kalsbeek (PvdA), Eerdmans (LPF) en Schippers (VVD).

² Samenstelling:

Leden: Van de Camp (CDA), Klaas de Vries (PvdA), Van Heemst (PvdA), Vos (GroenLinks), Rouvoet (ChristenUnie), Adelmund (PvdA), De Wit (SP), Albayrak (PvdA), Luchtenveld (VVD), Wilders (VVD), Weekers (VVD), De Pater-van der Meer (CDA), voorzitter, Çörüz (CDA), Verbeet (PvdA), ondervoorzitter, Lazrak (Groep-Lazrak), Wolfsen (PvdA), Tonkens (GroenLinks), Jan de Vries (CDA), Van Haersma Buma (CDA), Eerdmans (LPF), Van

Vroonhoven-Kok (CDA), Van Fessem (CDA), Straub (PvdA), Nawijn (LPF), Griffith (VVD), Van der Laan (D66) en Visser (VVD).
Plv. leden: Van Hijum (CDA), Dijsselbloem (PvdA), Timmer (PvdA), Halsema (GroenLinks), Van der Staaij (SGP), Kalsbeek (PvdA), Van Velzen (SP), Tjon-A-Ten (PvdA), Van Baalen

(VVD), Blok (VVD), Hirsi Ali (VVD), Aasted Madsen-van Stiphout (CDA), Jager (CDA), Van Heteren (PvdA), Vergeer (SP), Arib (PvdA), Karimi (GroenLinks), Buijs (CDA), Sterk (CDA), Varela (LPF), Joldersma (CDA), Ormel (CDA), Van Dijken (PvdA), Hermans (LPF), Örgü (VVD), Lambrechts (D66) en Rijpstra (VVD).

Uit de tweede nationale rapportage VN-Vrouwenverdrag blijkt dat nog veel te doen is. De vertaling van beleidsvoornemens van de overheid naar concrete maatregelen blijft vaak sterk achter. Goede voornemens blijven vaak steken op projectniveau. Mevrouw Stuurman vraagt in hoeverre Nederland voldoet aan de verplichtingen die voortvloeien uit het VN-Vrouwenverdrag.

Het nieuwe emancipatiesubsidiebeleid is voor mevrouw Stuurman een bron van ergernis. Er gaat veel minder subsidie naar instellingen en meer naar projecten, voor maximaal drie jaar. De subsidie voor de Vrouwen Alliantie (VA) wordt na 2004 geheel beëindigd, omdat het niet de taak van de overheid zou zijn om de vertegenwoordiging van diverse vrouwenorganisaties materieel te ondersteunen. Die vrouwenorganisaties beschikken echter niet over een groot budget en draaien op vrijwilligers. Zij zijn onontbeerlijk voor de verbetering van de arbeidsmarktpositie van vrouwen, bevordering van de economische zelfstandigheid van vrouwen en het promoten van de vrouwelijke deelname aan besluitvorming en bestuur. De structuur ter ondersteuning van de emancipatie wordt door het afschaffen van de subsidie verslechterd. De organisaties zullen veel kostbare tijd kwijtraken aan fondsenwerving. In het nieuwe beleid behouden alleen projecten gericht op vrouwen met een achterstand recht op subsidie. Mevrouw Stuurman vraagt welke criteria daarbij worden gehanteerd en welke groepen vrouwen zullen worden vergeleken. Zij verzoekt de minister in ieder geval de subsidiëring van de Vrouwen Alliantie voort te zetten.

De campagne «Wiedoetwat» heeft veel negatieve reacties opgeleverd. Mevrouw Stuurman vraagt wat de effecten van de campagne zijn geweest en wat de kosten waren. Zij heeft sterk de indruk dat het geld beter besteed had kunnen worden.

Mevrouw **Kraneveldt** (LPF) valt het op dat de instrumenten om gelijke beloning te bewerkstelligen maar beperkt worden verspreid. De brochure voor ondernemingsraden wordt bijvoorbeeld slechts verspreid onder 800 ondernemingsraden. Zij verneemt graag hoeveel het ontwikkelen van de quickscan gelijke beloning heeft gekost en waarom alleen de Commissie gelijke behandeling van het instrument gebruik kan maken. De managementtool is nog in ontwikkeling en wordt aangeboden aan arbeidsorganisaties, maar niet aan ondernemingsraden. Vervolgens vraagt zij of het aanzienlijk verkleinen van beloningsverschillen tussen mannen en vrouwen, vastgelegd in de Europese richtlijnen, in een percentage kan worden vastgelegd.

De 25 aanbevelingen inzake het VN-Vrouwenverdrag zijn gerelateerd aan een groot aantal beleidsterreinen, ressorterend onder verschillende vaste commissies. Er zal dan ook in de verschillende commissies over gesproken moeten worden. Zij zal haar fractie daartoe aansporen.

De fractie van mevrouw Kraneveldt is altijd zeer kritisch over het instellen van weer een nieuwe commissie, maar in het geval van de Visitatiecommissie gender mainstream ligt het voor haar anders. Zij kan zich wel vinden in de keuze van mevrouw Lodders als voorzitter, ook al is dat een partijgenoot van de minister. Zij hoopt dat de verantwoordelijke ministers de resultaten van de visitaties tegelijkertijd naar de Kamer sturen, zodat de woordvoerders emancipatie niet elke maand weer een ander rapport krijgen.

Met de verdeling van subsidies in institutionele subsidies en projectmatige subsidies is mevrouw Kraneveldt het, gelet op de versnippering, wel eens. Zij vindt dat ook vrouwenorganisaties blijvend moeten kunnen aantonen dat zij zinvol werk verrichten. Zij breekt een lans voor de grote organisaties, vooral de Vrouwen Alliantie. Zij is bang dat de VA alleen subsidie krijgt voor projecten waarmee het beleid van het kabinet wordt ondersteund. Zij zou het onjuist vinden als de VA de mogelijkheid werd ontnomen om namens vele vrouwenorganisaties het kabinetsbeleid

kritisch te volgen en te beïnvloeden. Zij vraagt of het nieuwe beleid ertoe kan leiden dat projecten ter doorbreking van het glazen plafond of projecten ter verwezenlijking van een eerlijke beloning voor vrouwen nooit meer gesubsidieerd worden. Het gaat daarbij immers niet om vrouwen die een achterstand hebben ten opzichte van seksegenoten. Zij ziet ook het gevaar dat gemeenten en provincies aanspraak kunnen maken op subsidies en dan geld uit Gemeente- of provinciefonds voor emancipatie aan andere zaken gaan uitgeven.

De heer **Eski** (CDA) vraagt of de minister de zorg deelt dat de emancipatie op een zijspoor is beland, zoals kan worden opgemaakt uit de tweede nationale rapportage, en zijn collega's in het kabinet zal aanspreken op hun verantwoordelijkheid. In 2010 zou volgens het meerjarenbeleidsplan Emancipatie de ambtelijke top voor een kwart uit vrouwen moeten bestaan. Hun aandeel in de schalen 15 tot 18 zou 30% moeten zijn. Thans is het in de schalen 15 t/m 19 niet meer dan 12%. De minister zou een plan van aanpak moeten ontwikkelen. De rijksoverheid heeft meer mogelijkheden om de vergroting van het aandeel van vrouwen te bevorderen dan het bedrijfsleven. In het basisonderwijs is 77% van het personeel vrouw, maar in de leidinggevende functies slechts 18,5%. Hij meent dat de maatregelen die de minister voorstelt onvoldoende zijn. Hij vraagt welke oorzaken ten grondslag liggen aan het geringe aantal vrouwen in leidinggevende functies in het onderwijs. In de gezondheidszorg gaat het wat beter: 80% van het personeel is vrouw en in de leidinggevende functies 50%. Vervolgens vraagt de heer Eski of de minister zicht heeft op de uitkomsten van het onderzoek van de arbeidsinspectie naar klachtenregelingen voor seksuele intimidatie.

De minister ziet het subsidiëren van belangenorganisaties niet als zijn taak, maar de heer Eski vraagt zich af of de Vrouwen Alliantie alleen als een belangenorganisatie mag worden gezien. Het is een koepelorganisatie, een basisstructuur, waarbij 47 organisaties zijn aangesloten, die samen het emancipatieproces willen bevorderen. Hij pleit voor een structurele ondersteuning door de overheid. Hij plaatst vraagtekens bij de subsidiëring van E-Quality met 1,8 mln. Hij vraagt zich af of het ministerie die organisatie nodig heeft om brede analyses te verrichten. Hij pleit ervoor van het uitgetrokken bedrag voor de subsidiëring van projecten jaarlijks € 300 000 aan de Vrouwen Alliantie toe te kennen. Ook andere vrouwenorganisaties met een achterban dienen zijns inziens voor subsidiëring van projecten in aanmerking te komen.

De heer Eski vraagt op grond waarvan de minister stelt dat in Nederland werkgevers en werknemers hun verantwoordelijkheid nemen om tot gelijke beloning van mannen en vrouwen te komen. Is een checklist van de Stichting van de arbeid voldoende? Hij vraagt aandacht voor een voldoende vertegenwoordiging van vrouwen op alle niveaus binnen de arbeidsorganisaties. Zij kunnen dan samenwerken aan bijvoorbeeld de ontwikkeling van een functiewaarderingssystematiek. Hij verzoekt de minister hierover gerichte afspraken te maken met de sociale partners. Hij acht het wenselijk dat de Visitatiecommissie gender mainstreaming het volgend jaar in haar rapportage aandacht besteedt aan beloningsverschillen, vooral bij de overheid, en aan de vertegenwoordiging van vrouwen in allerlei adviesorganen van de overheid.

De heer Eski vraagt voorts wat er is gedaan met de resultaten van experimenten met dagindeling enz. in het kader van de campagne «Wiedoet-wat».

Mevrouw **Tonkens** (GroenLinks) kan zich geen hoger wereldlijk gezag voorstellen dan de VN, maar dacht bij de kabinetsreactie op de tweede nationale rapportage VN-Vrouwenverdrag terug aan de woorden van Pim Fortuyn: mens, ga toch koken. Nederland wordt op de vingers getikt omdat het op het punt van emancipatie achterblijft. De VN beveelt aan de

SGP te verbieden, maar het kabinet gaat eraan voorbij dat er een partij is die vrouwen geen toegang wil geven tot de partij van hun keuze. De aanbeveling om een emancipatieondersteuningsstructuur te organiseren, houdt in dat organisaties subsidie moeten krijgen, maar het kabinet vervangt structurele subsidies juist door projectsubsidies. Even los van het VN-Vrouwenverdrag kan nog gezegd worden dat de Vrouwen Alliantie effectief en goedkoop is. Het geeft erg veel organisatorische onrust als steeds opnieuw subsidies moeten worden aangevraagd. Dat kost ook veel tijd en geld. De derde aanbeveling is te zorgen voor gender mainstreaming. Volgens het kabinet is het instellen van een visitatiecommissie voldoende om hieraan tegemoet te komen. Volgens mevrouw Tonkens moet het kabinet zelf actie ondernemen. Zij verwijst daarvoor naar de zes pijlpunten van Tecena. De vierde aanbeveling is om een eenvoudige emancipatie-effectrapportage verplicht te stellen. Het kabinet wil echter afwachten of die ontwikkeling doorzet. Zij vraagt om een toelichting op de opmerking dat verplichtstelling contraproductief zou kunnen werken. Zelf heeft zij helemaal niet gemerkt dat de emancipatie-effectrapportage ergens ingang vindt. Ook de onderwerpen waarvoor zo'n rapportage wordt aanbevolen, onder andere het studiehuis, worden niet door het kabinet geaccepteerd.

Het is mevrouw Tonkens niet duidelijk wat de minister heeft geleerd van de derde voortgangsbrief gelijke beloning. Er wordt niet veel gedaan met allerlei maatregelen die in het buitenland goed werken. Zij noemt met name het Zweedse gelijke genderplan, dat volgens de minister tot hoge administratieve lasten zou leiden. Zij gelooft niet dat een plan maken tot voortdurend hoge administratieve lasten leidt. Als het toch zo is, kan naar een variant worden gezocht. De subsidie aan Technika 10, om meisjes te stimuleren om exacte vakken te kiezen, is stopgezet. Het project hangt nu af van gemeentelijke subsidies, die dit jaar flink zijn teruggedraaid. De VN beveelt structurele bijscholing voor prostituees die uit het vak willen stappen aan, maar het kabinet beperkt zich tot één project. Dat is dus niet structureel.

Het antwoord van de minister

De **minister** erkent dat de tweede nationale rapportage kritisch is, maar verzekert dat hij haar serieus neemt en dat de Nederlandse regering voldoet aan de verplichtingen van het VN-Vrouwenverdrag.

De minister heeft zich tijdens een bezoek aan de Vrouwen Alliantie wat kunnen verdiepen in de zaken waarmee de VA bezig is. Hij is onder de indruk van verschillende projecten. Dat sterkte hem in de mening dat de VA voor verschillende projecten subsidie kan verwerven. Het zou ook mogelijk zijn talrijke basisorganisaties structureel te subsidiëren en hen zelf hun koepels te laten vormen. Daardoor zouden bestaande samenwerkingsverbanden en projecten echter versnipperd raken. De Nederlandse Vrouwenraad, de Vrouwen Alliantie en TIYE International zijn drie belangrijke koepels, waarvan de VA als enige structurele subsidie krijgt. Hij zou de drie organisaties in een gelijke positie willen brengen, door ze alle drie voor zinvolle projecten te subsidiëren.

Op VN-niveau worden in het algemeen kritische kanttekeningen gemaakt bij het structureel subsidiëren van organisaties, omdat wordt verondersteld dat daardoor een structurele afhankelijkheidsrelatie van de gesubsidieerde organisatie met de regering kan ontstaan. De minister geeft zich er rekenschap van dat bij projectsubsidies de indruk kan ontstaan dat zij zijn bedoeld om het eigen beleid van de regering mogelijk te maken. Voor de projectsubsidie emancipatie zijn er drie belangrijke beleidsterreinen: recht en veiligheid, maatschappelijke participatie en bestuur en besluitvorming. Het parlement heeft het instemmingsrecht, dus als het meent dat het beleid breder moet zijn kan over de criteria worden gesproken. De campagne Wiedoetwat was in april 2003 bekend bij 55% van de Neder-

landers. 58% van hen stelde de spotjes op prijs en 42% niet. De campagne heeft ertoe geleid dat meer mensen thuis afspraken over de taakverdeling zijn gaan maken en op zoek zijn gegaan naar ondersteunende informatie. De toename was onder lager opgeleiden groter dan onder hoger opgeleiden. Uit eerder onderzoek was bekend dat onder hoger opgeleiden taakverdeling al langer aan de orde is. Een belangrijk resultaat is voorts dat onder lager opgeleiden het percentage dat de stelling dat de moeder niet buitenshuis behoort te werken als er jonge kinderen zijn verwerpt is gestegen van 25 naar 40. In mei 2004 vindt weer een meting plaats. Het totale ESF-Equalproject «Mannen in de hoofdrol» kost 10 mln euro over tweeënhalf jaar. Het project omvat echter veel meer dan alleen de massamediale uitingen, zoals bijvoorbeeld samenwerking met organisaties binnen het zogenaamde intermediairenprogramma, debatten op ROC's, een module voor inburgeringscursussen, conferenties en transnationale projecten. De inrichting van de campagne is gericht op motivatie van en niet op confrontatie met de doelgroep. Het kabinet streeft natuurlijk naar een juiste toedeling van middelen voor deze campagne en voor projecten door andere organisaties.

De Vrouwen Alliantie, de Nederlandse Vrouwenraad en TIYE hebben goede mogelijkheden om voor projecten middelen te verwerven, om hun activiteiten voort te zetten. Het continueren van hun bestaan en de daarmee verbonden articulatie van meningen moet naar de mening van het kabinet door de leden zelf gedragen worden. De minister zou het nu voor de VA beschikbare bedrag kunnen spreiden over de drie koepels, want hij meent niet het recht te hebben om ten aanzien van de ene organisatie anders te handelen dan ten opzichte van de andere. Maar hij wenst geen versnippering. In de projectsubsidies zitten middelen voor de organisatie zelf. 800 ondernemingsraden hebben zelf interesse getoond voor de brochure over gelijke behandeling. De verspreiding heeft vraaggestuurd plaatsgevonden. In samenwerking met de MKB-adviseurs wordt de brochure ook in het MKB onder de aandacht gebracht. Daarvoor wordt gebruikgemaakt van de kanalen van de sectororganisaties die bij het MKB zijn aangesloten. Er wordt een soort kwaliteitskeurmerk voorbereid voor bedrijven die gelijke behandeling in hun beleid hebben opgenomen en daar permanent aandacht aan besteden.

De ontwikkelingskosten van de quickscan gelijke beloning, tot stand gekomen na een toezegging van mevrouw Verstand aan de Commissie gelijke behandeling, belopen € 386 000. De minister vindt het een indrukwekkend instrument, waarmee snel, aan de hand van een aantal basisgegevens dat in elk bedrijf aanwezig is in de personeelsadministratie, een vermoeden van gelijkheid of van ongelijkheid naar voren kan komen. Het instrument prikkelt de bewustwording. Het is een instrument voor de Commissie gelijke behandeling, maar het is eigendom van de Staat. Bekeken wordt of het breder kan worden ingezet. Hij komt hierop terug in de vierde voortgangsbrief.

Het aanzienlijk verkleinen van beloningsverschillen is door de Europese Commissie niet gekwantificeerd. Wel vindt een verantwoording plaats. Het is wellicht niet zo wenselijk als de verantwoordelijke ministers de resultaten van de visitatiecommissie gelijktijdig naar de Kamer sturen. De minister ziet er als coördinerend bewindspersoon op toe dat die rapportages er komen. Hij zal er ook een algemeen oordeel over geven als alle rapportages er zijn. Het is beter als elke minister de rapportage over zijn departement bespreekt met zijn eigen vaste commissie. De werkwijze van de commissie wordt in april bepaald. De Kamer wordt daarover schriftelijk geïnformeerd.

De subsidieregeling voor projecten is bedoeld voor het wegwerken van dubbele achterstanden, de achterstanden van vrouwen op vrouwen. Er wordt, anders dan door middel van de subsidieregeling, ook veel beleid gevoerd om de achterstand van vrouwen op mannen weg te werken. De minister wijst op het beleid inzake gelijke beloning. Bij het toetsen van

subsidieaanvragen van provincies en gemeenten zal scherp worden opgelet of die niet proberen oud beleid op een nieuwe wijze te financieren en het vrijvallende geld anders te besteden.

De visitatiecommissie is ingesteld om de attentie van de leden van het kabinet voor het emancipatiebeleid vast te houden. Zij mogen emancipatie niet opvatten als een exclusieve hobby van de bewindspersonen van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. De minister houdt de streefcijfers voor de overheid scherp in de gaten. Hij prijst zich gelukkig dat onder zijn SG en drie DG's zich een vrouw bevindt. Dat is niet ideaal, maar het streefcijfer is ruim voor 2010 gehaald. De overheid heeft een voorbeeldfunctie. De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties heeft ook een belangrijke taak en zal ongetwijfeld stevig daarop worden aangesproken door de visitatiecommissie.

Voor de minister is heel moeilijk te doorgronden waarom de doorstroming van vrouwelijk personeel naar leidinggevende functies in het basisonderwijs zo gering is. Bij OCW is een regeling die die doorstroming bevordert. Hij zal de Kamer aansluitend aan het overleg schriftelijk informeren over het onderzoek van de arbeidsinspectie inzake regelingen over seksuele intimidatie. Er is een bericht van 11 februari 2004 dat de arbeidsinspectie de maatschappelijke dienstverlening op het voorkomen van agressie, geweld en intimidatie controleert. Medio 2004 komt er ook een bericht van de arbeidsinspectie over gelijke beloning.

Ten aanzien van het verschil in subsidiëring van de Vrouwen Alliantie versus E-Quality merkt de minister op dat een belangenorganisatie zich tot doel stelt het belang van haar leden te dienen. E-Quality is een onafhankelijk expertisecentrum, dat veel kennis en informatie beheert en uitwisselt. De subsidie voor E-Quality is aan strenge eisen gebonden. Werkgevers en werknemers hebben uitgesproken verantwoordelijkheid voor de gelijke beloning te wensen. Of die intentie wordt uitgevoerd moet blijken. De minister heeft de indruk dat de vakorganisaties zich iets ambitieuzer uitspreken dan de werkgeversorganisaties, waarbij hij overigens een geleidelijke verschuiving in het denken proeft. Hij spreekt regelmatig met hen over deelname van vrouwen op alle niveaus. Beloningsverschillen bij de overheid en de vertegenwoordiging van vrouwen in adviesorganen zullen zeker bij de visitatiecommissie aan de orde komen. De resultaten van de experimenten dagindeling worden gebruikt voor de keuze en input van nieuwe projecten, op een informele wijze. Formeel wordt de rapportage over de experimenten voor de zomer afgerond en aan de Kamer gezonden.

Het staat de Kamer vrij een uitspraak te doen over een verbod van de SGP. Het kabinet wacht de lopende zaken af.

Dat er visitaties worden uitgevoerd, betekent niet dat er nadien niets wordt gedaan. De minister zegt toe dat hij zal uitvoeren wat op het punt van gender mainstreaming noodzakelijk blijkt te zijn.

De minister onderschrijft het nut van het instrument, maar gelooft niet dat het zinvol is de emancipatie-effectrapportage op te leggen aan elk besluit of elk project. De afweging of zo'n rapportage wordt gemaakt zal per vakdepartement moeten worden gemaakt.

Het gelijkheidsplan naar Zweeds voorbeeld zou naar de minister vreest in Nederland tot hoge administratieve lasten leiden. Anders dan in Zweden zijn er in Nederland ook andere wegen om gelijke beloning te stimuleren. In Zweden worden zulke zaken vaak overgelaten aan de dialoog tussen staat en markt.

Technika 10-subsidie ontvangt geregeld projectsubsidie. De subsidies voor de scholing van prostituees zijn eveneens projectmatig, want steeds gericht op een nieuw beroep.

In zijn rol van coördinerend bewindspersoon is zijn toezicht op het te voeren beleid naar de mening van de minister zeer gediend met streefcijfers die als beleidsdoelen dienen. De visitatie laat de resultaten zien.

Nadere gedachtewisseling

Mevrouw **Stuurman** (PvdA) is het niet met de minister eens dat de drie door hem genoemde koepels bij de subsidiëring gelijk moeten worden behandeld. Zij beschouwt de Vrouwen Alliantie als de enige echte overkoepeling. De subsidiepot lijkt haar te klein om veel basisorganisaties te kunnen subsidiëren. Zij is voornemens de Kamer een uitspraak te vragen over een structurele subsidiëring.

Misschien krijgt zij de kriebels van «Wiedoetwat» omdat zij tot de kring van hoger opgeleiden behoort.

Mevrouw **Kraneveldt** (LPF) betreurt dat de projectsubsidies voornamelijk zijn gericht op dubbele achterstanden. Zij vraagt zich af of organisaties die zich richten op de achterstanden ten opzichte van mannen buiten de boot vallen. Zij hoopt dat het gebruik van de quickscan flink zal worden uitgebreid.

De heer **Eski** (CDA) is van mening dat de Vrouwen Alliantie ook in de komende periode moet worden gesubsidieerd. Hij noemt een bedrag van drie ton op jaarbasis. Dat bedrag kan van de post voor projectsubsidies worden gehaald. Hij vindt een voldoende participatie van vrouwen op alle functieniveaus bij de overheid van groot belang. Dat vergt toch een cultuuromslag, omdat veel functies best te vervullen zijn in combinatie met zorgtaken. Hij vraagt of de minister cijfers kan noemen over het aandeel van vrouwen in de organisaties van werkgevers en werknemers.

Mevrouw **Tonkens** (GroenLinks) begrijpt niet hoe de minister er bij komt dat Nederland voldoet aan het VN-Vrouwenverdrag. Zij heeft de indruk dat hij niet serieus met het onderwerp omgaat. Dat maakt haar erg somber over hetgeen de minister zal uitstralen naar de andere ministeries. Het lijkt haar beter dat eerst de zes voorwaarden voor gender mainstreaming die door Tecena zijn geformuleerd worden gerealiseerd voordat de visitatiecommissie aan het werk gaat. Zij vreest dat de visitatiecommissie over twee jaar weer terugkomt op die voorwaarden. Emancipatie-effectrapportages vinden nu helemaal niet plaats. Zij pleit ervoor ze in ieder geval te laten maken voor grote projecten.

De **minister** neemt goede nota van de opinie van de Kamer over subsidiëring van de Vrouwen Alliantie. Hij erkent dat er verschillen met de andere koepels zijn in breedte en reikwijdte. Hij hecht eraan de organisaties gelijkelijk te bejegenen, maar zal zich voor 1 april beraden op de wens van de Kamer om het voortbestaan van de Vrouwen Alliantie met structurele subsidiëring te faciliteren. Hij wil ook kijken naar de mogelijkheid om de ondersteuning van organisaties zodanig te bundelen dat niet een enkele koepel daarvan gebruik kan maken, maar de vrouwenbeweging in bredere zin wordt gediend. Hij wil dus niet exclusief naar de Vrouwen Alliantie kijken. Hij wijst er nog op dat het functioneren van de VA voor dit jaar verzekerd is. Hij heeft de VA ook geholpen toen zij in liquiditeitsproblemen verkeerde.

De minister beklemtoont dat de overheid heeft gedaan wat zij volgens het VN-Vrouwenverdrag moest doen inzake gelijke beloning, uitkeringen etc. Daarmee is nog niet de hele praktijk in de Nederlandse samenleving gedekt. In alle sectororganisaties van werkgevers en werknemers is wel een bestuurder met emancipatie in zijn portefeuille. Vaak zijn daar mensen in dienst die geheel of gedeeltelijk daarmee zijn belast. Bij de landelijke koepelorganisaties zijn mensen aanwezig die aan het landelijk debat over emancipatie deelnemen en als bestuurder of medewerker daarvoor zijn vrijgesteld. Bij ondernemingen is het vaak afhankelijk van de schaalgrootte van de onderneming. Meestal is dit een onderdeel van de taak van

P en O-functionarissen. Op veel plaatsen zijn vertrouwenspersonen aanwezig.

De minister beaamt dat de zes beleidspunten van Tecena moeten worden gerealiseerd. Hij ontkent niet dat de emancipatie-effectrapportage een zinnig instrument kan zijn. De Kamer heeft een meerjarig beleidsprogramma van het kabinet gekregen. Als daar onderwerpen bij zijn waarop een emancipatie-effectrapportage van toepassing kan zijn, kan daar tijdig over worden gesproken. Hij is daarop aan te spreken.

De **voorzitter** stelt vast dat er voor 1 april een brief van de minister komt over voortzetting van de structurele subsidiëring van de Vrouwen Alliantie.

Mevrouw **Stuurman** (PvdA) zal in elk geval geen motie voorstellen totdat de brief van de minister er is.

De voorzitter van de vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
Hamer

De voorzitter van de vaste commissie voor Justitie,
De Pater-van der Meer

De waarnemend griffier van de vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
Post